

UNA PLACA MARMÒRIA AMB INSCRIPCIÓ CÚFICA PROCEDENT DE TARRAGONA

En aquest article presentem l'estudi d'una peça que, malgrat aparèixer en un estrat cronològicament posterior al de la seva datació originària, mostra un gran interès precisament per les seves característiques i singularitat.

CONTEXT ARQUEOLÒGIC

El fragment d'inscripció prové del nivell 1002 de l'excavació realitzada en el jardí de Casa Canals (carrer Granada, núm. 11 de Tarragona). La intervenció fou dirigida pel Sr. Lluís Piñol Masgoret, qui ens informà de la seva troballa i ens facilità la seva observació per a la realització d'aquest estudi. La datació de l'estrat en què va aparèixer s'ha pogut precisar gràcies a la presència de produccions de blava i de groga i blava catalana que ens proporciona una datació de primera meitat del segle XVII.

DESCRIPCIÓ

Fragment de marbre de gra fi, forma irregular més o menys triangular, amb restes de tres ratlles d'inscripció a base de caràcters cúfics florits, complementats amb elements ornamentals vegetals.

Malgrat el poc que es conserva de la inscripció pot identificar-se amb un text funerari.

ANÀLISI EPIGRÀFICA

De la primera ratlla tan sols es conserven dues petites restes dels àpexs inferiors d'unes lletres que haurien de correspondre al nom del difunt i que no hi ha possibilitat de precisar-ho.

La segona ratlla, trencada per ambdós costats, conserva les restes dels àpexs de tres lletres, una paraula completa i una tercera a la qual manca part de la lletra final que hauria de ser una *tâ' marbûta*, o sigui l'element diferenciador de determinades paraules femenines.

La tercera ratlla tan sols conserva un paraula incompleta que correspon al numeral *khamsa*= cinc, trencat per l'esquerra i que s'hauria de complementar amb el mot *mi'a* = cent que ha desaparegut per complet.

TRANSCRIPCIÓ

1 [...]

2 [يوم] الاربعاء لاربعاء [...]

3 [... سنة] خمس [ماء ...]

TRANSLITERACIÓ

1 [...]

2 [... yawm] al-'arbâ' li-arba' [...]

3 [...] sana] *khamsa* [mî'a ...]

TRADUCCIÓ

1 [...]

2 [... el dia] dimecres a quatre [...]

3 [... de l'any] cinc [-cents ...]

ANÀLISI ESTILÍSTICA

Les lletres cúfiques corresponen a un moment en què l'escriptura havia adoptat formes elaborades, encara que mantinguin una certa simplicitat formal. Es pot considerar pels *ductus* i el traçat en general que es tracta d'un tipus d'escriptura prou corrent a l'Al-Andalus al llarg del segle

cinquè de l'Hègira, semblant a documents epigràfics trobats a Toledo i Sevilla. En el cas que ens ocupa la datació ve confirmada pel propi text que, sens dubte, ens situa en un document indeterminat del segle V de l'Hègira.

El traçat de les lletres encara presenta un predomini de la línia recta i cal destacar la forma oberta de les *ʿayn* medials i el complicat llaç que formen el conjunt d'*alif-lâm* de l'article de la segona ratlla i el nexa *lam-alif* de les paraules *li-arbaʿ*. A la tercera ratlla la *khâʾ* inicial de *khamsa*, presenta l'element superior amb una corba elegant contraposada a la decoració que la complementa.

El tema decoratiu és a base d'elements vegetals combinats amb palmetes digitades i cordó espiral.

Es disposa en els espais entre paraules superposant-se en alguns casos. A la part superior del fragment conservat observem un element vegetal a base de dues branques, la superior rematada en digitacions i la inferior en simple corba. Damunt el numeral quatre una palmeta digitada.

A l'espai interliniar de la segona i tercera ratlles una palmeta digitada tancada i per sobre la *mîm* del numeral cinc un motiu vegetal, esbrancat, on un element es sobreposa a la *khâʾ* inicial i l'altra en sentit contrari tomba damunt la *sîn*. Baix la paraula cinc un motiu encadenat en espiral.

Malgrat que sigui un fragment petit, 130 mm de longitud màxima per 98 mm d'altura i 25 mm de gruix, és un espècimen d'espècial interès a causa de l'extraordinària qualitat del gravat epigràfic, així com dels elements decoratius complementaris. De totes les mostres epigràfiques del període andalusí català és la representació més interessant des del punt de vista estètic. No podem definir per manca d'elements de comparació si és una peça local, fet prou improbable, o si és una peça importada. Malgrat les semblances amb paral·lels toledans i sevillans no sembla procedir de tallers d'aquella zona.

M. MAGDALENA RIERA FRAU
GUILLEM ROSSELLÓ BORDOY
NATÀLIA SOBERATS SAGRE

Fig. 1. Fragment d'inscripció islàmica amb inscripció cúfica

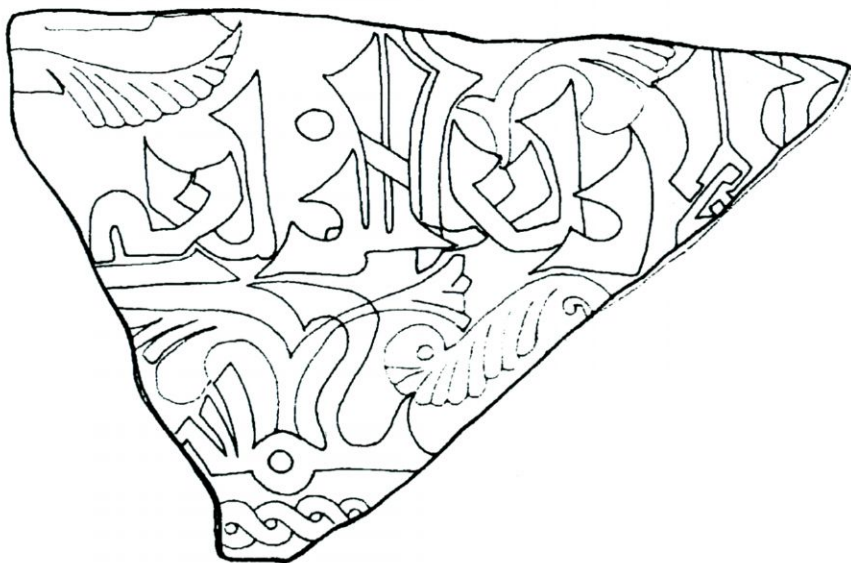

Fig. 2. Dibuix de la placa marmòria completa

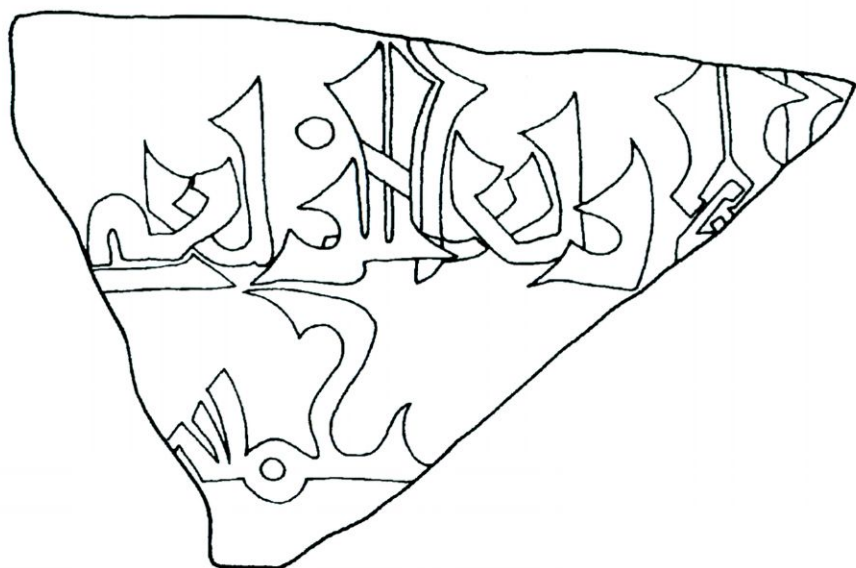

Fig. 3. Inscripció cúfica inclosa en la placa.

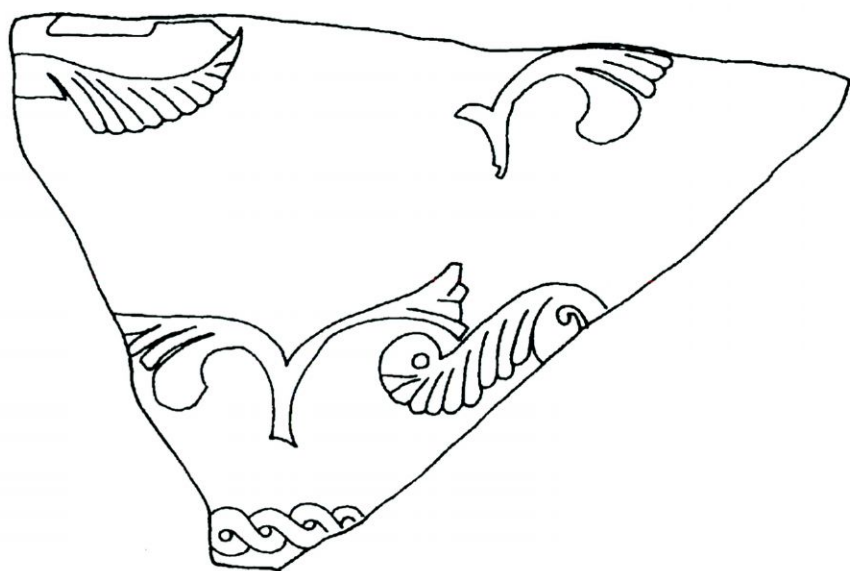

Fig. 4. Elements decoratius inclosos en la placa